

גיטין כג-א

עניין: גדול עומד על גביו

תוס' כב:

חבל הכא מיירי שגדול עומד על גביו ומלמדו ומוזהירו לעשות לשמה

ייטב לב דרשת שבת הגדול אות כו

לשם מלוא. ח"ש ואכלו וגו' ללי חש ומלות על
 מרורים יאכלוהו, כלומר לא להנחתו בשביל שהוא
 ערב לחיך, אלא לשם מלוא כמו שאוכל מרורים,
 זה שיהיה הלל כורך פסח מלוא ומרור ואוכל
 יחד (פסחים קע"ו ע"א), כלומר על כוונה אחת
 בלתי לה' לצדו, זה אחד מעבודות הקשות לשזור
 התלואה בשעה שחאז לאכל, לצלי להכחין באכילה
 להנחתו כי חש לשם שמים, ואנשים המונים אינם
 בני דעת להכחין כן, ולזה לריך שיהיה אחד
 היודע ויכול לכחין באכילתו לשם שמים, שיהיה
 הוא עומד על גביו חצירו להזהירו להכחין לשמו,
 וכדאשכחן (גיטין כ"ג ע"ג) גבי הא דהכל כשרין
 לכתוב הגע ואפילו חרש שועה וקטן, ופריך והא
 לאו בני דיעה נינהו, ופירש רש"י ואינם יודעים
 לכתוב לשמה. ומשני בגדול עומד על גבו, ופריך
 אי הכי נכרי נמי בגדול עומד על גבו כשר,
 והתניא נכרי פסול, ומשני נכרי אדעתא דנפשיה
 קעביד, הרי צישראל אפילו קטן שאינו יודע
 לכחין לשמה מהני עומד על גבו. וכתבו תוספות
 (ד"ה והא) והא דתן (חולין צ' ע"א) וכולן
 ששעו ואחרים רואין אותן כשר אפילו שחטו
 חרש שועה וקטן, ואמרינן בגמרא (שם י"ג ע"ג)
 מאן תנא דלא צעי כוונה לשחיטה כו', התם
 איירי כשאינו מלמדו לכחין לשחוט אלא ראייה
 בעלמא, חבל הכא היינו שעומד על גבו ומלמדו
 לכתוב לשמה, עד כאן דצריכה. והנה הצרכים

רשב"א חולין יב:

ורבינו הרב ז"ל תירץ דכל דבר שאפשר
 לעשותו על ידי שליח הוי עמידה על גביו כוונת
 העושה ומדין שליחות, אבל דבר שאי אפשר
 לעשותו על ידי שליח אף עמידת בן דעת על גביו
 לא מעלה ולא מורידה במקום שצריך כונה⁴³⁰.
 והילכך חליצה שאי אפשר לעשותה על ידי שליח
 לא מהניא עמידת בית דין על גביו, והינו טעמא
 דשוטה שנחלץ שחליצתו פסולה⁴³¹, אבל גט
 שאפשר למנו' שליח לכתובת הגט ולכונת כתיבת
 שמו ושמה ואף זה שעומד על גביו כשליח
 הממונה לכתוב ולכוין בכתובתו^{431*}. וטעמא

תפרת שלמה מרדאמסק פרשת ואתחנן

אז יאמר ואתחנן אל ד' צעת ההיא לאמר.
 נקדים לשון הגמרא במסכת גיטין דף
 כ"ג (ע"ב) והא לאו בני דיעה נינהו, פי' ולא
 יודעים לכתוב לשמה, אמר רב הונא והוא
 שגדול עומד על גביו. דהנה לנו אומרים
 (תפלת שמו"ע) אתה חונן לאדם דעת, פי'
 שיהיה האדם יכול לכונן בתפלתו לשמה, וכן
 תורה לשמה הוא גם כן בסיועת השם יתעלה.
 וזוה יש לומר מנין שהקדוש צרוך הוא
 מתפלל וכו' (ברכות ד' ע"א), וזוה הוא תהלתך.
 הרחצ פיך ואמלאהו (תהלים פא, יא), פי'
 השל"ה הרחצ פיך בשאלתך בשירות ומשכחות
 ואני מסייע לך להתפלל ומלמדך איך יתפללו
 וישכחו, עד כאן. וזה כוונת הש"ס והוא
 שגדול עומד על גביו, היינו הקדוש צרוך הוא
 מלמדו ללמוד ולהתפלל לשמה לשם ה'. וזה
 עד עת צא דצרו אמרת ד' לרפתהו (שם קה,
 יט), דהיינו שהקדוש צרוך הוא היה מתפלל
 עמו ואז נענה. יקראני ואענהו עמו אנכי